

Eto, iznio sam ukratko, kako stoji glazbeni život u mostarskoj biskupiji, misleći, dakako, na liturgijsko pjevanje. Mislim, da se i u drugim biskupijama, unatoč poteškoćama, planirano i organizirano radi, ali eto, ne bismo se ni mi iz Hercegovine puno bojali stati blizu uz bilo koga. Zato želim reći, Bogu hvala! Bogu koji dobro zna, koliko se svaki naš voditelj pjevanja muči, da nauči svako slovo, svaki tekst, svaku glazbenu frazu svoga pjevača.

Bogu hvala, kojemu smo na slavu učili i pjevali, pjevat ćemo i dalje pjesmu novu, a nadamo se i za to molimo, da bi vječno pjevali u nebeskoj domovini!

Don Niko LUBURIĆ, Mostar

POREČ – PULA

STANJE CRKVE GLAZBE U POREČKO-PULJSKOJ BISKUPIJI

Za bolje razumijevanje stvarnoga liturgijskog stanja kod nas, evo i par podataka o sastavu i strukturi naše biskupije. U hrvatskoj Istri ima 125 župa i 14 samostalnih kapelanija. Sve župe i kapelanije imaju svoju crkvu u kojoj se redovito okuplja Božji narod. U svim se tim crkvama redovito održavaju i misna i druga slavlja po novim koncilskim normama i obzirom na obrede, i obzirom na liturgijski jezik, i obzirom na prostor (misni oltar prema narodu itd.).

Odgovaram sada na pojedina pitanja koja ste nam "natuknuli" za lakše snalaženje u odgovorima.

1. U liturgiji se još pjevaju neke od starih popijevki kao i prije Sabora, ali se konstantno "istiskuju" i uvode nove. Dakako da to najviše ovisi o svećenicima koji upravljaju raznim župama, o njihovom većem ili manjem smislu doživljavanja liturgije, o njihovoj većoj ili manjoj glazbenoj sposobnosti, ali i o objektivnim teškoćama u provođenju glazbenih liturgijskih smjernica: svećenici češće moraju biti sve u svemu, u crkvu im dolazi mali i neredoviti broj vjernika, ponegdje samo stariji ljudi i to malobrojni itd.

U nekim župama u ono prvo doba izmjena i promjena, od godine 1968. do 1980., bile su uvedene gotovo u sva liturgijska slavlja, a bez dovoljnoga kritičkog liturgijskog i glazbenog shvaćanja, tzv. duhovne šansone. Sada se taj glazbeni zvuk ipak manje čuje po našim crkvama, a vjerojatno će polako i nestati.

2. Iz nove su pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* prihvaćene i udomaćene razne popijevke. Teško bi mi bilo i skoro nemoguće iznijeti koje su po naslovu te popijevke. Svakako su se dobro plasirali neki pripjevni psalmi od kojih navodim ove:

Bog je u svom svetom hramu (81),
Pjevajte Gospodinu pjesmu novu (82),
Kušajte i vidite (101),
Hvali, dušo moja (125),
Zahvaljujte Gospodinu (130),
Vječna je ljubav njegova (158),

Gospodin kraljuje (222),
Ti, Gospodine, ljubiš sva bića (427),
Pošalji Duha svojega (519),
Uskrsnu pastir dobri (543).

Da se od Božjeg naroda, ne samo od zborova, lakše prihvati, makar to i postupno, ono što nam se u obilju ponudilo u Vašoj pjesmarici *Pjevajte Gospodu*... izdali smo ovdje jeftinu lokalnu pjesmaricu *Tebe Boga hvalimo*. Njome nismo htjeli konkurirati nijednoj drugoj, nego samo pomoći svećenicima i orguljašima da se lakše snalaze u upotrebi Vaše pjesmarice te da ona bude i na ovaj način popularizirana. Čini mi se da sam Vam poslao dva uzorka te "naše" pjesmarice izdane i tiskane ovdje u Pazinu 1988. godine.

3. Većinom se pjevaju popijevke koje odgovaraju pojedinom liturgijskom činu, ali "u nevolji" pobjegne i drugo.

4. Malo se gdje uči pjevati vjernike u crkvi. Na vjeronauku također malo, većinom se kod vjeronauka uči po koja duhovna šansona ili ono što će biti potreban "rekvizit" za recitaciju prigodom prve pričesti ili krizme, Božića i sl.

U našoj biskupiji ima po prilici pedesetak zborova ili zborića raznoraznih kvaliteta, a najviše skromnih, s malim brojem članova, od kojih su većinom žene i djevojke. Dječjih zborova ima vrlo malo, pet ili šest, ali na niskoj razini.

5. Mislim da više-manje posvuda postoji kakva-takva suradnja između svećenika i orguljaša (orguljašica), ali ipak s izuzecima. U nekim župama orguljaš i orguljašica imaju slobodne ruke i čine sve po svom "privatnom nadahnuću", koje, naravno, nije uvijek na visini.

6. Većinom su naši orguljaši i orguljašice samouci. Čini mi se da su samo tri časne sestre svojedobno diplomirale na Vašem Institutu (dvije u Puli, jedna u Bujama).

7. U većini crkava pjeva Božji narod onako kako zna. Negdje predvodi župski zbor. U petnaestak župa malo bolji zborovi nastupaju, barem ponekad, s probranim svojim glazbenim repertoarom.

8. Moje mišljenje o svemu tome: Najprije velika hvala na pjesmarici *Pjevajte Gospodu*... Ona je bogata riznica vrijednoga liturgijskog pjevanja kod nas i daje nam siguran smjer u praktičnoj obradi liturgijskih glazbenih normi. Sve stoji u dobroj volji raznih dušobrižnika, orguljaša i orguljašica. Hvala i na časopisu *Sv. Ceciliji*, koji nas trijezno i mjerodavno vodi i savjetuje u svemu što služi za napredovanje liturgijskog pjevanja. Nije sve ono što se u njemu tiska za primjenu, ali ipak se neki mogu koristiti i onim težim i kompliciranim glazbenim tvorevinama, koje su naše i u biti dobre.

Mislim da bi gotovo svi naši svećenici u Istri zdušno i s veseljem željeli aktivirati crkveno pjevanje, kad bi imali s kime to činiti. U mnogim su, naime, mjestima crkve redovito skoro prazne ili poluprazne, a s takvim posjetiteljima se ne može gotovo ništa poduzeti obzirom na neko dobro i uvježbano pjevanje. Zbog toga su mnoga naša liturgijska slavlja dosta štura i zato neprivlačna.

Kako si pomoći?... Ne znam. Dobra volja u mnogim svećenicima postoji, ali ta ista dobra volja nedostaje u Božjem narodu, koji u većini slučajeva puno ne drži do toga svoga lijepog i časnog naziva. Zato i ovdje onaj poznati circulus

vitiosus: U crkvu bismo došli da je u njoj ljepše; u njoj ljepše ne može biti kad je malo tko posjećuje, a oni koji je posjećuju nisu spremni ni oko čega se zauzeti, a najmanje sudjelovanjem u liturgijskom pjevanju.

To nas ne smije obeshrabit. Trebamo i dalje raditi za što bolje spremanje liturgijskih slavlja, uvjereni da s pažnjom i pobožnošću izvedena liturgija (*digne, attente et devote*) i nama samima je izvor radosti i nadahnuća.

Sve Vas srdačno pozdravljam s iskrenom željom da pod Vašim vodstvom najavljeni seminar naših glazbenika pridonese većem i boljem shvaćanju vrijednosti liturgijskog pjevanja kod nas prema onoj poznatoj tvrdnji sv. Augustina: "Tko dobro i pobožno pjeva, dvaput moli".

Ivan BARTOLIĆ

SUBOTICA – ZRENJANIN

CRKVENO-GLAZBENI ŽIVOT U SUBOTIČKOJ I ZRENJANINSKOJ BISKUPIJI

O liturgijsko-glazbenom životu biskupije subotičke i biskupije zrenjaninske, treba reći da su u prošlosti bile na visini, i zauzimale su vodeće mjesto među biskupijama u našoj Domovini. Tim biskupijama i liturgijsko-glazbenom životu strašan udarac je zadao II. svjetski rat i poratne prilike. Poboljšanje, prvenstveno za subotičku biskupiju dolazi sa Vatikanskim saborom. Tadašnji subotički biskup, Matija Zvekanović, od početka odlazi na saborske sjednice i najviše se zauzima oko liturgijske obnove. Budući da crkvena glazba pripada liturgiji, biskup Zvekanović je uz pomoć Albe Vidakovića i tadašnjeg katedralnog regensa chori Franje Würtza, formirao glazbeni odbor, pod naslovom *Biskupijska kantorska komisija*. Taj odbor je proučavao nove odredbe i pratio saborska zbivanja u liturgijsko-glazbenom životu i počeo je postupno provoditi nove odredbe Sabora. Kantorska komisija tiskala je ciklostilom upute, umnažala note i priređivala biskupijske tečajeve za kantore i kantorice. I sve je išlo svojim tijekom, pa čak su se već i plodovi pokazali, kada je došlo ono, što se po ljudskom nije računalo. Najprije, iznenada je umro Albe Vidaković, iza njega redom svećenici i redovnice, članovi komisije, te konačno godine 1970. i sam predstojnik Franjo Würtz. Biskup Zvekanović tada formira novu Kantorsku komisiju i postavlja na čelo mladog svećenika i novoimenovanog regensa Josipa Mioča. Godine 1971. Biskupijska kantorska komisija preformirana je u *Liturgijski odbor biskupije*, a taj odbor ima sekciju za liturgiju, sekciju za glazbu i sekciju za crkvenu umjetnost. Članovi sekcije sami biraju pročelnike. Glazbena sekcija spomenute godine bira za pročelnika regensa Mioča, i tako, ta sekcija i danas djeluje na čelu sa svojim pročelnikom. Ukoliko se u kojoj godini netko javi za kantorske ispite, tada se unutar sekcije formira Ispitna komisija kantora. Od g. 1971. Glazbena sekcija zalaže se da bi kantori(ce) bili što bolje upućeni i uvedeni u rad u duhu II.

vatikanskog sabora. Sekcija je obavila popis kantora(ica) prema kvalifikaciji, zatim za zainteresirane, priređuje godišnje susrete s našim najpoznatijim crkvenim glazbenicima, te umnaža note, pogotovo za biskupijske prigodne proslave.

Može se kazati, da je liturgijsko-glazbeni život od sabora na ovamo išao, korak po korak. Što se tiče popjevaka, uglavnom se pjevaju stare, ali pomalo se poučavaju i nove. Prihvaćene su one popijevke, koje su lakšeg oblika, melodiozne i ritmički bliske. Od popjevaka uglavnom se pjevaju one, koje odgovaraju pojedinim liturgijskim činima, pa makar i ne u potpunosti, ali su u duhu liturgije. Vjernici u našim crkvama manje se poučavaju ali se zato sve više poučava prigodom vjeronauka. Zato samo djeca ili mlađi znadu novije pjesme. Scholu cantorum u pravom smislu, formirao je regens chori, kao nastavnik glazbe u gimnaziji Paulinum ali padom broja sjemeništaraca gotovo ne djeluje. U našim biskupijama svećenici se ne bave aktivnim poučavanjem popijevaka. To je prepušteno uglavnom orguljašima ili katehisticama. Što se tiče suradnje između svećenika i kantora(ica), može se reći da postoji, ali ipak su voditelji pjevanja prepušteni još uvijek sami sebi. Orguljaši(ce) su na raznom stupnju kvalifikacije. Imamo nekoliko solidnih orguljaša, ali dobro kvalificiranih malo, a to je radi prije spomenutih prilika u našim krajevima. U zrenjaninskoj biskupiji pjevaju se samo pučke pjesme, a u subotičkoj i zborne. Dva su dobra hrvatska zbora: katedralni zbor "Albe Vidaković", kojega vodi s. Mirjam Pandžić i novosadski zbor "Laudanti", kojega vodi Anica Nevolić. Na kraju, još jednom moram istaknuti, da su u subotičkoj biskupiji prilike specifične, ali ipak mnogo je učinjeno od sabora do danas.

Josip MIOČ

GLAZBENI DOGAĐAJI

ZAGREBAČKI LJETNI FESTIVAL 1992. GODINE

Sljednik bogate tradicije kulturnih manifestacija, *Zagrebački ljetni festival* je u hrvatskoj ratnoj 1992. godini protekao u bogatom nizu raznovrsnih kulturnih priredaba zahvaljujući izvanrednoj organizaciji KONCERTNE DIREKCIJE ZAGREB. Glazbene priredbe su se odvijale u Atriju muzejskog prostora i crkvi sv. Marka na Gornjem gradu, Hrvatskom narodnom kazalištu, i u zagrebačkoj katedrali, a plesne na prostorima Gornjeg grada, Trga bana Josipa Jelačića, Studentskog centra, Maksimira, Jaruna i Samobora uz prigodne izložbe u Muzejskom prostoru na Jezuitskom trgu, a sve to u znaku Međunarodne smotre folklor.

Posebna znakovitost ovoljetnog Festivala svakako je obljetnica "750 godina ZLATNE BULE" – Povelje slobodâ građana Zagreba (koju je 16. studenog 1242. izdao hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. proglašivši Zagreb slobodnim kraljevskim gradom) i 160. obljetnica rođenja glasovitog hrvatskog skladatelja IVANA ZAJCA.